

Vzdělávání jako cesta ke společenské integraci

Komplexní rehabilitace je souhrn aktivit multidisciplinárního charakteru, zaměřený na zmírnění nepříznivých důsledků zdravotního postižení ve prospěch optimální socializace zdravotně postiženého jedince.

Už 50 let poskytuje svým klientům služby formou komplexní rehabilitace Institut pro pracovní rehabilitaci občanů se zdravotním postižením v Bratislavě (dále IPR) – speciální zařízení s celoslovenskou působností. Co do obsahové náplně je to ojedinělé zařízení na Slovensku. Zřizovatelem je Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny SR. Čím je výjimečné?

Tvoří ho úzce provázané úseky, které v rámci komplexní rehabilitace navzájem spolupracují a pod jednou střechou zabezpečují komplexní rehabilitaci – pedagogicko-výchovnou, pracovní, sociální, léčebnou a volnočasovou. Důležitým prvkem je i dostupnost a zacílenost služeb, které tato instituce poskytuje.

IPR zabezpečuje pro zdravotně postižené služby:

- ve Střední odborné škole (dále SOŠ) pro žáky s tělesným postižením, chorobou a zdravotním oslabením,
- v Centru sociální a pracovní rehabilitace (dále CSPR) pro klienty – občany se zdravotním postižením v produktivním věku,
- zdravotní péči a léčebnou rehabilitaci (elektroléčba, vodoléčba, fototerapie, rehabilitační cvičení a masáže) a zjišťování zbytkového pracovního potenciálu certifikovaným způsobem (ISERHAGEN),
- poradenství pracovního a psychologického charakteru,
- pracovní rehabilitace a terapie jako přípravu na pracovní činnost.

SOŠ pro žáky s tělesným postižením, chorobou a zdravotním oslabením je součástí IPR jako instituce profesní přípravy a komplexní rehabilitace žáků a dělí se na tři základní části:

- teoretické vyučování (všeobecná a odborná teoretická příprava),

- praktické vyučování (odborná praktická příprava),
- výchova mimo vyučování (výchovné formování žáků v jejich volném čase – internát).

Předmětem činnosti je zabezpečit vzdělávání a odbornou přípravu na povolání pro žáky tělesně postižené nebo zdravotně oslabené, a to v oborech učebních, studijních, nastavbových a formou pomaturitního studia. Absolventi učebních oborů získávají střední odborné vzdělání (výuční list), absolventi studijních oborů úplné střední odborné vzdělání (maturitní vysvědčení).

Vize školy

„Vzdělávání je nevyhnutnou součástí pracovní integrace a společenské inkluze osob s tělesným postižením, chorobou a zdravotním oslabením,“ to jsou slova PhDr. Dušana Piršela, ředitele IPR Bratislava, který svou myšlenku dále rozvádí: „Škola umožňuje vzdělání – vzdělání umožňuje lepší perspektivu zaměstnání – zaměstnání umožňuje soběstačnost – soběstačnost podmiňuje důstojnost a sebeúctu.

Jsem toho názoru, že každá škola by měla mít svoji vlastní tvář, svůj vlastní rukopis a ředitelství musí být nositelem modelu kvality školy. U nás propagujeme myšlenku, že komplexní rehabilitace po dobu přípravy na povolání u tělesně postižených, nemocných a zdravotně oslabených je nejlepší prostředek k tomu, aby byl mladý člověk úspěšně integrován do společnosti.

To neznamená, že se má člověk s postižením zavřít na celý život do speciální školy nebo ústavu. Chceme, aby byl sociálně a pracovní integrován a na tento proces ho musíme co nejlépe připravit. A připravovat ho můžeme také ve speci-

Ve výchovně vzdělávacím procesu je uplatňován individuální přístup.

álním zařízení, kde se mu věnují komplexně, tedy po všech stránkách – pedagogicko-výchovné, pracovní, sociální, léčebné a volnočasové.“

Střední odbornou školu při IPR mohou navštěvovat žáci i občané s vrozeným nebo získaným tělesným postižením, nemocní či zdravotně oslabení, se specifickými poruchami učení, řeči, sluchu, zraku atp., kteří úspěšně absolvovali základní stupeň vzdělávání. Ale ani ti, kteří základní školu neukončili, nejsou připraveni o šanci se dál vzdělávat: institut organizuje také vzdělávání k získání nižšího středního vzdělání formou denního studia v přípravné třídě, které trvá jeden rok.

„Neformálně se člověk rozvíjí po dobu celého svého života,“ pokračuje ve svém zamyšlení nad významem vzdělávání pro lidi s tělesným postižením Dušan Piršel, „formálně jen po dobu určitého období, nejčastěji v období dětství a dospívání. Celoživotní vzdělávání je dnes už samozřejmostí a není profese, kde by tento institut nepůsobil anebo neměl opodstatnění.

Každodenní vzdělávací proces v poměrech naší SOŠ končí pro občana zhruba okolo 23. roku věku. Specifikum v odborném vzdělávání je zohledňované hlavně ve směru specifika zdravotního postižení. Toto vzdělávání na základní a střední úrovni poskytují zdravotně postiženým speciálně školy,

koncepované pro jednotlivé druhy a kombinace postižení.

Institut pracovní rehabilitace občanů se zdravotním postižením v Bratislavě prezentuje specifikum ve vzdělávání zohledňujícím odborné vzdělávání, ale též rehabilitační cíle. Jde o instituci zastřešující potřeby a požadavky zdravotně postižených občanů s ohledem na specifikum jejich postižení.

IPR vykonává také neformální dohled a poradenství pro zdravotně postižené občany ve Slovenské republice ve smyslu jejich nárokovatelného finančního zabezpečení, a to v těsné komunikaci se zdravotně postiženým občanem, sociální pojišťovnou, ale též s úřady práce a zaměstnavateli.

Jednota vzdělávání a rehabilitace

Škola se speciálním výchovně vzdělávacím programem klade mimořádné požadavky i na své zaměstnance. Pedagogičtí pracovníci musí mít kromě kvalifikace v konkrétních aprobačních předmětech speciálně pedagogické vzdělání. Ředitel IPR při charakteristice svého zařízení zdůrazňuje:

„Proces komplexní pracovní rehabilitace, realizovaný cíleně pro tělesně postižené, nemocné a zdravotně oslabené žáky v profesní přípravě a též pro ostatní zdravotně postižené občany v dospělém věku, je složitým procesem zacíleným na obnovení a navrácení. To směřu-

je ke dvěma základním atributům především pracovní integrace.

Obnovou pracovních zručností nebo jejich náhradou budujeme nové či obnovené pracovní způsobilosti a orientujeme občana se zdravotním postižením na trh práce. Návratem rozumíme sociálně inte-

Škola se speciálním výchovně vzdělávacím programem klade mimořádné požadavky i na své zaměstnance. Pedagogičtí pracovníci musí mít kromě kvalifikace v konkrétních aprobačních předmětech speciálně pedagogické vzdělání.

grační snahy - tedy návrat do normálního prostředí, kde člověk se zdravotním postižením žije smysluplným životem a svými intelektuálními a manuálními způsobilostmi realizovanými v praktických činnostech má citelný podíl na rozvoji společnosti, ve které žije.

Edukace a rehabilitace v zařízení IPR tvoří tedy organickou jednotu, kde vzdělávání ve smyslu profesní přípravy končí po čtyřech letech přípravy, ale proces rehabilitace pokračuje dále. Rehabilitace směřuje k zlepšení pracovního potenciálu zdravotně postižené občana a edukace k výběru a možnosti jeho uplatnění na trhu práce v jeho dispoziční míře. A to je cíl této edukačně rehabilitační kombinace mající mezirezortní charakter.

Vzdělávání zdravotně postižených je neoddelitelnou součástí jejich integračních procesů v celé Evropě a komplexní rehabilitace je nevyhnutelnou součástí tohoto procesu s urgentní potřebou hlavně pro tělesně postižené, nemocné a zdravotně oslabené. Proto je žádoucí promítnout do praktického života definitivně koncepci, podle které je klient se specifickými potřebami také bytostí sociální a psychologickou se všemi atributy.

To znamená, že proces uzdravování je možné efektivně a rozhodně ne zanedbatelně ovlivňovat cílevědomým působením i na faktory sociologické a psychologické, nejen somatické.

Jsem hluboce přesvědčený, že komplexní rehabilitace není důležitá pouze pro klienty se zdravotním postižením, ale může znamenat výhodu pro stát a společnost. Působením všech jejích složek se klient se zdravotním postižením stává pracovní, sociálně a zdra-

votně způsobilějším. Z toho logicky vyplývá, že je také méně závislým na podpoře státu.“

Plnohodnotné vzdělání

Škola v uplynulém školním roce otevřela 12 studijních oborů a nabízí je i pro rok nadcházející. Materiálně technické vybavení školy, učeben i dílen je na vysoké úrovni, prostory školy jsou bezbariérové. Ve výchovně vzdělávacím procesu je uplatňován individuální přístup k žákům při respektování jejich omezení způsobeného zdravotním stavem.

Důraz je kladen na kvalitu vzdělávání. Požadavky na vědomosti a zručnost jsou stejné jako na běžných středních školách, jen se postupuje pomalejším tempem. I maturitní zkoušky žáci absolvují za stejných podmínek jako v běžných školách, jejich vzdělání je tedy plnohodnotné a srovnatelné s absolventy bez hendikepu.

Dušan Piršel uzavírá: „Naším cílem je pomoci každému z našich žáků a klientů, aby se přes svá zdravotní omezení dopracoval k samostatnému a nezávislému způsobu života. Aby nabytá osobní lidskou důstojnost, která bývá ovocem úspěšné společenské integrace. Jde vlastně o odkrývání hodnoty zdravotně postiženého člověka a jeho osobnostních předpokladů, důležitých pro normální fungování v naší společnosti.“

Zdena Bočarova

INZERCE

Think global

Accredited degrees
Practical and critical thinking orientation
International faculty and student body
Career office

www.unyp.cz

Bachelor | Master | MBA | LL.M | Ph.D

University of New York in Prague

EDUCATING TOMORROW'S LEADERS

Accreditations:

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

IACBE ACCREDITED

BAC ACCREDITED

Memberships:

AACSB INTERNATIONAL

CEEMAN

Winners of 2013
UNYP

Winners of 2013
UNYP

Winners of 2013
UNYP